

Ny kjæreste og herpes

Linn hadde herpes i underlivet og ny kjæreste. Hun hadde ikke turt å fortelle ham det.

Linn kom inn på kontoret. Da jeg spurte henne hva jeg kunne hjelpe henne med så hun brydd ned i gulvet, og sa at hun lurte på om hun hadde fått herpes i underlivet.

Pasient Ja, jeg må ha fått det av eks-kjærsten min for jeg har ikke vært sammen med noen etter ham, altså. Og før det har jeg bare vært sammen med en annen.

Linn snakket raskt da hun først kom i gang. Hun holdt på å få en ny kjæreste, men turte ikke å ha sex med ham på grunn av dette og kom med alle mulige unnskyldninger for å slippe.

Pasient Han er så ordentlig, selv, skjønner du. Jeg tror nok at han vil synes at jeg er ekkel og løs på tråden hvis han får vite at jeg har herpes! Hva i alle dager kan jeg gjøre for å få rydde opp i dette nå?!

Jeg prøvde å si at dette ikke var noe å skamme seg over. De fleste i Norge er smittet av en av to de to formene av viruset. Begge kan forårsake tilbakevendende og forbigående sår. Munnen ("forkjølelsessår") og underlivet er de mest utsatte stedene.

I løpet av barneårene blir to av tre personer smittet av den varianten som gjerne gir forkjølelsessår. Viruset overføres da ved et kyss eller en klem.

I aldersgruppen 20-40 år er en av tre smittet av type 2. Den rammer hyppigst underlivet ved

seksuell aktivitet.

Linn fortalte at hun trodde hun hadde hatt utbrudd i underlivet tre ganger. Ut i fra hennes beskrivelse av sårene var jeg enig i at herpes var en nærliggende diagnose. Hvis hun ønsket det, kunne hun få tatt ta en prøve neste gang hun fikk slike sår.

Noen sliter med hyppige utbrudd, mens andre har beskjedne plager. Viruset overføres først og fremst ved direkte kontakt med sårene. Man er derfor mest smittsom under utbrudd. Men de fleste tilfellene av smitteoverføring skjer trolig fra personer med sår som er så små at vedkommende ikke selv er klar over dem.

Kondom reduserer smittefaren ved samleie og ved munnsex. Ved merkbare utbrudd velger de fleste å beskytte seg med kondom mens mange godtar en viss risiko for smitte mellom utbrudd. Bruker man kondom hvis man selv eller partneren har et herpesutbrudd eller når man kjenner at et utbrudd er "i anmarsj", er sannsynligheten for at smitten blir overført omkring ti prosent i løpet av et år.

Pasient Men finnes det ikke en medisin som kan kurere herpes før jeg er sammen med kjæresten min?

Jeg sa at det dessverre ikke lar seg gjøre å utrydde herpesviruset fra kroppen. Men det er mulig å begrense omfanget av utbruddene som viruset forårsaker ved hjelp av medisiner (Valtrex eller Zovirax).

Jeg foreslo for Linn å være åpen overfor hennes nye partner. Han burde selv få velge hvordan han ville forholde seg til smitterisikoen. Det var naturlig nok vanskelig for henne å ta dette opp med han.

Vi snakket om at det kanskje ville være lettere om hun skaffet seg gode kunnskaper om sykdommen slik hun bedre kunne forklare ham hvor vanlig den er. Hun kan også fortelle ham at det var statistisk sett ganske sannsynlig at han selv var smittet av enten type 1 eller 2, men at han kanskje ikke merket noe til dette selv. Er man smittet av den ene herpestypen har man en viss beskyttelse mot å bli smittet av den andre.

Jeg minnet henne til slutt om at dersom hun ble gravid så skulle hun også informere lege og jordmor. Ved fødselen ville de være ekstra nøye med å se etter tegn til utbrudd og i så fall forløse barnet med keisersnitt. Dersom det ikke var et utbrudd, kunne hun føde på vanlig måte.

Størst risiko for alvorlig sykdom hos fosteret foreligger når moren har sitt første utbrudd mot slutten av svangerskapet eller under fødselen. Da har moren ikke rukket å lage antistoffer som beskytter fosteret som derfor kan bli alvorlig sykt. Ettersom Linn allerede hadde hatt flere utbrydd, trengte hun ikke å bekymre seg for denne problemstillingen.

Pasient Ja, det er uansett ingen risiko for å bli gravid sånn situasjonen er nå, sa hun og forsøkte å smile.

Jeg sa at dette nok kom til å gå bra hvis hun fortalte kjæresten om sykdommen på en god måte.

Pasient Å lure han er jo egentlig ikke et alternativ, sa Linn.